

ОХОРОНА ПРАВ ВИКОНАВЦІВ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНОДАВСТВА НІМЕЧЧИНИ

Володимир Дроб'язко,
старший науковий співробітник
відділу авторського права і суміжних прав
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України,
кандидат філологічних наук
ORCID ID: 0000-0001-8506-1563

Стаття присвячена дослідженню охорони прав виконавців у Німеччині відповідно до положень закону про авторське право і суміжні права. Проаналізовано визначення термінів «виконавець», «моральні права» і «права на використання виконання», положення про запис, відтворення, розповсюдження, сповіщення для загального відома. Розглянуто також положення про права виконавця вимагати виплати винагороди, спільне виконання, охорону прав організатора виступу, строк дії прав виконавця, обмеження їх прав на використання. Охорона прав виконавців у Німеччині відповідає положенням Міжнародної конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Римська конвенція), Договору ВОІВ про виконання і фонограми (ДВФ), відповідних директив ЄС. За подальшого вдосконалення охорони прав виконавців в Україні корисно було б використати досвід Німеччини щодо охорони прав організатора виступу та визначення строку дії прав на виконання, записані на фонограму.

Ключові слова: права виконавця, моральні права, права на використання, сповіщення для загального відома, право вимагати виплати винагороди, строк дії прав

Охорона прав виконавців у Німеччині запроваджена Законом про зміну приписів у галузі авторського права від 24 червня 1985 року, яким внесено зміни до Закону про авторське право від 9 вересня 1965 року, зокрема додана частина 2 «Суміжні права», частина 4 названа «Спільні положення про авторське право і суміжні права», а закон одержав назву «Закон Німеччини про авторське право і суміжні права» [1].

Охороні прав виконавців були присвячені параграфам 73–84 розділу 3 частини 2 цього закону, яка базувалася на положеннях Римської конвенції.

Законом Німеччини про регулювання авторських прав у інформаційному суспільстві від 10 вересня 2003 року вне-

сені значні зміни до Закону про авторське право і суміжні права, зокрема повністю змінені параграфи 73–83, які регулюють охорону прав виконавців відповідно до положень ДВФ.

У параграфі 73 дано визначення терміна «виконавець», яке поширено і на виконання творів народного мистецтва. Розробники доповнень до Закону Німеччини про авторське право і суміжні права цілком обґрунтовано вважали несправедливим вилучати зі сфери охорони подібні виконання, оскільки такі твори не мають конкретного автора або їхній автор невідомий.

Одна із суттєвих відмінностей ДВФ [3] від Римської конвенції полягає в тому, що в ньому вперше на міжнарод-

ному рівні одержали охорону особисті немайнові (моральні) права виконавців. Положення статті 5 ДВФ, що закріплюють ці права, певною мірою є аналогічними положенням статті 6 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (Бернська конвенція), яка гарантує охорону особистих немайнових прав авторів.

Стаття 5 ДВФ передбачає загальну регламентацію охорони особистих немайнових прав виконавців, зокрема:

- право вимагати бути визнаним у якості виконавця своїх виконань, «за винятком тих випадків, коли ненадання такого права продиктовано характером виконання»;
- чинність особистих немайнових прав не тільки відносно записаних на фонограму виконань, а й відносно виконань, які не були записані (усні виконання);
- для особистих немайнових прав виконавця незалежно від майнових прав і навіть інколи передання цих прав;
- можливість для виконавця заперечувати проти будь-якого перекручення, спотворення або будь-якої іншої зміни, здатних завдати шкоди його авторитету або репутації як виконавця [3, 10].

Слід зазначити, що в німецькій доктрині авторського права і суміжних прав особисті немайнові права виконавця названі моральними правами, а майнові права виконавця — правами на використання.

Параграфи 74–76 присвячені охороні моральних прав виконавця, які за попереднім законодавством були позначені фрагментарно. У виправленій формі моральні права стоять раніше прав на використання, чим підкреслюється особлива прихильність до них німецького законодавства.

Параграф 74(I) передбачає, що відносно свого виконання виконавець має право бути визнаним як виконавець. Він може визначити, чи повинен він бути названий і яким іменем він пови-

нен бути названий. Тобто може бути названий під власним іменем, псевдонімом або виступати анонімно.

Якщо кілька виконавців влаштовують спільне виконання і перелік кожного виконавця пов'язаний з неспівмірними витратами, виконавці мають право вимагати бути названими групою виконавців. Повноваження групи може здійснювати керівник або обраний групою представник. Право виконавця бути названим особисто зберігається за ним за наявності особливого інтересу (параграф 74 (2)).

Відповідно до параграфа 75 виконавець має право запобігати спотворенню свого виконання або іншому подібному посяганню, здатному завдати шкоди його авторитету або репутації як виконавця.

У параграфі 76 визначено строк дії моральних прав виконавця. Зазначені права припиняють свою дію зі смертю виконавця, проте не раніше ніж через 50 років, якщо виконавець помер після закінчення цього строку, а також не раніше строку дії прав на використання, передбаченого параграфом 82. Якщо кілька виконавців беруть участь у виконанні (спільне виконання), то смерть останнього виконавця-учасника є визначальною для визначення строку охорони. Після смерті виконавця охорона моральних прав виконавця належить його родичам [1, 63].

Якщо за попереднім законодавством виконавцям надавалися так звані права згоди, то оновлені параграфи 77–80 передбачають справжні «права на використання».

Параграф 77 «Запис, відтворення і розповсюдження» надає виконавцеві виключне право здійснювати аудіовізуальний запис свого виступу, його відтворення, розповсюдження згідно зі статтями 11, 12, 18 ДВФ «Право зробити записані виконання доступними», «Права на відтворення», «Право на розповсюдження».

У Законі Німеччини про авторське право і суміжні права немає окремого параграфа, який використовував би по-

ложення статті 13 ДВФ «Право на прокат». Однак у кінці параграфу 77 зазначено: «Параграф 27 застосовується відповідно». А в параграфі 27 «Винагорода за здавання у прокат і надання в користування» передбачено таке:

«(I) Якщо автор надав виробнику аудіовізуальної продукції або кінопродюсеру права на надання у прокат (§17), то той, хто здає у прокат, зобов'язаний виплатити автору справедливую винагороду. Від права вимоги винагороди відмовитися не можна. Право вимоги винагороди може бути попередньо відступлено товариству з управління авторськими і суміжними правами на колективній основі...

(II) Вимоги про виплату винагороди... можуть бути пред'явлені тільки товариством з управління авторськими і суміжними правами на колективній основі».

У такий спосіб реалізується в Німеччині право виконавців на прокат.

У параграфі 78 йдеться про сповіщення для загального відома. Виконавець має виключне право:

- надавати публічний доступ до свого виконання;
- передавати своє виконання в ефір, за винятком випадків, коли виступ на законній підставі було записано на аудіо- або відеоносії, які вийшли у світ або стали публічно доступними на загальних підставах;
- надавати можливість публічного сприйняття свого виконання поза приміщенням, у якому відбувається виконання, за допомогою екрана, репродуктора або аналогічних технічних пристроїв.

Виконавцеві виплачується співмірна винагорода, якщо:

- виконання на законній підставі було передано в ефір;
- за допомогою аудіо- або відеоносіїв надана можливість публічного сприйняття виконання;
- надається можливість публічного сприйняття передачі чи можливість публічного сприйняття відтворення, до якого надано публічний доступ.

Виконавець не може заздалегідь відмовитися від права вимагати передбачену винагороду. Попереднє відступлення вимоги виплати винагороди можливе тільки на користь товариства з управління авторськими і суміжними правами на колективній основі.

Відповідно до положення параграфу 79 «Права на використання» виконавець може:

- передати іншим особам свої права і вимоги, передбачені параграфами 77 і 78;
- надати третій особі право використовувати своє виконання одним або всіма способами, якими він має право використовувати.

У разі якщо виробник фонограми не запропонував на продаж достатню кількість копій фонограм або не надав публічний доступ до фонограми, виконавець може розірвати договір, на основі якого він надав або передав виробнику фонограми свої права або права на запис виконання. Розірвання допускається:

- після закінчення 50 років випуску фонограми або через 50 років після першого дозволеного використання фонограми з метою сповіщення для загального відома, якщо фонограма не випущена;
- якщо виробник протягом року після повідомлення виконавця про бажання розірвати договір не вчинить зазначених дій.

Якщо договір про передання права розривається, права виробника на фонограму припиняють дію. Виконавець не може відмовитися від розірвання договору.

Права виконавця вимагати виплати винагороди присвячені положення параграфу 79а Закону про авторське право і суміжні права, прийняті відповідно до положень статті 15 ДВФ та статті I(2(c)) Директиви 2011/77/ЄС від 27 грудня 2011 року, яка доповнює Директиву 2006/116/ЄС про строк охорони авторського права і деяких суміжних прав (кодифікований текст).

У разі якщо виконавець надав або передав виробнику фонограми за виплату одноразової винагороди права на свій виступ, виробник фонограми зобов'язаний виплатити виконавцеві додаткову винагороду в розмірі 20 % виручки, одержаної ним від відтворення, прокату і надання доступу до фонограми, що містить виконання. Якщо фонограма містить запис виконань кількох виконавців, розмір винагороди також становить загалом 20 % виручки. Виручкою вважається прибуток, одержаний виробником фонограми за відрахуванням затрат.

Вимоги про виплату винагороди пред'являються після закінчення кожного повного року, безпосередньо наступного за 50 роком після випуску фонограми, що містить виступ, або, якщо фонограма не випущена, наступного за 50 роком після її першого використання на законній підставі з метою сповіщення для загального відома.

Виконавець не може відмовитися від права виплати винагороди. Вимога про виплату винагороди може бути пред'явлена тільки товариством з управління авторським правом і суміжними правами на колективній основі.

Виробник фонограми зобов'язаний надати виконавцеві за його вимогою інформацію про одержаний прибуток та іншу інформацію, необхідну для обчислення суми винагороди.

У разі якщо виконавець надав або передав виробнику фонограми за виплату періодичної винагороди право на своє виконання, виробник фонограми після спливу зазначених нижче строків не має права відраховувати суму передплати або робити встановлені договором відрахування з винагороди:

- через 50 років після випуску фонограми, яка містить виконання, або
- через 50 років після першого законного використання фонограми, що містить виконання, з метою сповіщення до загального відома, якщо фонограма не була випущена [1, 65].

Відповідно до параграфа 80 «Спільне використання кількох виконань» Закону

Німеччини про авторське право і суміжні права, якщо кілька виконавців спільно виконують твір і при цьому їхні частки участі у виконанні не можуть бути використані окремо, то право на використання належить виконавцям спільно. Жоден з виконавців-учасників не має права відмовити у наданні своєї згоди на використання на порушення принципу добросовісності.

Згідно з параграфом 81 Закону «Охорона прав організатора», якщо виступ виконавця організовує компанія, то права, зазначені у параграфах 77 і 78, належать, окрім виконавця, також власнику відповідної компанії.

Параграфом 82 визначено строк дії прав на використання виконань відповідно до статті I(2) (a) і (b) Директиви 2011/77/ЄС від 27 грудня 2011 року, яка доповнює Директиву 2006/116/ЄС про строк охорони авторського права і суміжних прав (кодифікований текст).

Якщо виконання записане на фонограму, то права виконавця, зазначені в параграфах 77 і 78, тривають 70 років після випуску фонограми або, якщо перше використання на законній підставі відбулося раніше, — через 70 років після цього.

Якщо виконання не було записане на фонограму, то зазначені в параграфах 77 і 78 права виконавця перестають діяти через 50 років після виходу у світ запису або, якщо перше використання на законній підставі з метою сповіщення для загального відома відбулося раніше, — через 50 років після цього.

Однак права виконавця припиняються через 50 років після виконання, якщо запис не вийшов до закінчення цього строку або не був використаний на законних підставах з метою сповіщення для загального відома [1, 66].

Права організатора виступу, зазначені в параграфі 81, перестають діяти через 25 років після випуску запису виконання або, якщо перше легальне використання запису відбулося раніше, — через 25 років після цього. Права припиняють свою дію через 25 років після ви-

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

ступу, якщо запис не вийшов у світ протягом цього строку або не був використаний на законних підставах з метою сповіщення для загального відома.

Відповідно до параграфу 83 Закону «Обмеження прав на використання» щодо прав виконавця, зазначених у параграфах 77 і 78, а також відносно прав, належних організаторам виступу (параграф 81), застосовуються відповідно положення розділу 6 «Обмеження авторського права» (параграфи 44а–63а) частини I «Авторське право» Закону Німеччини про авторське право і суміжні права.

Положення Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо охорони прав виконавців загалом відповідають зобов'язанням, передбаченим Римською конвенцією, ДВФ, відповідними директивами ЄС. За подальшого вдосконалення охорони прав виконавців в Україні корисно було б використати досвід Німеччини відносно охорони прав організатора виступу і визначення строку чинності прав на виконання, записані на фонограму. ●

Список використаних джерел / List of references

1. *Act on Copyright and Related Rights (Copyright Act, as amended up to Act of September 1, 2017 URL: <https://wipo.lex.wipo.int/ru/legislation/details/17676>.*
  2. *Законодавство України у сфері інтелектуальної власності (Верховна Рада України. Комітет з питань науки і освіти) / упор. М. М. Шевченко, Б. Г. Чижевський, Г. О. Андрощук, С. В. Семенюк. Київ. Парламентське видавництво. 2013.*
  3. *Договор ВОИС по исполнению и фонограммам. Согласованные заявления в отношении Договора ВОИС по исполнению и фонограммам. ВОИС. Женева. 2000.*
  4. *Капіца Ю. М., Ступак С. К., Жувака О. В. Авторське право і суміжні права в Європі. Київ. Логос. 2012.*
  5. *Рамзауэр Томас. Авторское право Германии на пороге информационного века. Бюллетень ЮНЕСКО. Авторское право. 2003. № 4.*
  6. *Юмашев Ю. М., Постникова Е. В. Современное состояние авторского права в Германии. Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. 2017. № 3.*
-
1. *Act on Copyright and Related Rights (Copyright Act, as amended up to Act of September 1, 2017 URL: <https://wipo.lex.wipo.int/ru/legislation/details/17676>.*
  2. *Zakonodavstvo Ukrainy u sferi intelektualnoi vlasnosti (Verkhovna Rada Ukrainy. Komitet z pytan nauky i osvity) / upor. M. M. Shevchenko, B. H. Chyzhevskiy, H. O. Androshchuk, S. V. Semeniuk. Kyiv. Parlamentske vydavnytstvo. 2013.*
  3. *Dohovor VOYS po yspolnennyam y fonohrammam. Sohlasovannyye zaiavleniya v otnosheniyu Dohovora VOYS po yspolnennyam y fonohrammam. VOYS. Zheneva. 2000.*
  4. *Kapitsa Yu. M., Stupak S. K., Zhuvaka O. V. Avtorske pravo i sumizhni prava v Yevropi. Kyiv. Lohos. 2012.*
  5. *Ramzauэр Tomas. Avtorskoe pravo Hermanyu na porohe ynformatsyonnoho veka. Biulleten YuNESKO. Avtorskoe pravo. 2003. № 4.*
  6. *Iumashев Yu. M., Postnykova E. V. Sovremennoe sostoianye avtorskohe prava v Hermanyu. Zhurnal zarubezhnoho zakonodatelstva y sravnytelnoho pravovedeniya. 2017. № 3.*

Надійшла до редакції 26.07.2022 року

Droblyazko V. Protection of the rights of performers in accordance with German law. The article examines the protection of performers' rights in Germany, introduced by the Act amending copyright regulations of 24 June 1985. The Copyright Act includes Part 2 «Neighboring Rights», section 3 of which deals with the protection of performers' rights, and the law itself is called the «German Copyright and Neighboring Rights Act». The German Law of 10 September 2003 on the regulation of copyright in the information society completely amends §§ 73–83 of the Copyright and Related Rights Act, which governs the protection of performers' rights under the WPPT.

The provisions of § 73 «Performer» are extended to the performance of works of folk art. Paragraphs 74–76 are devoted to the protection of moral rights, which were indicated fragmentarily by previous legislation. In the corrected form, moral rights take precedence over rights of use, which confirms the special adherence of German law to them. Whereas under previous legislation so-called “consent rights” were granted to performers, the updated paragraphs grants the present rights of use: recording, reproduction and distribution, communication to the public, rights of use, the right of the performer to demand payment of remuneration, the sharing of several performances.

In Germany, the rights of the organizer of performances are protected. If the performance of the performer is organized by a company, then the rights to use belong, in addition to the performer, also to the owner of the company.

According to §83, the provisions of Section 6 «Copyright Restrictions» of Part I «Copyright» of the Copyright and Related Rights Act apply respectively to the restriction of the rights of the performer and the organizer of the performance.

The protection of performers in Germany is in accordance with the provisions of the Rome Convention, the WPPT, the relevant EU directives.

With further improvement of the protection of the rights of performers in Ukraine, it would be useful to use the experience of Germany regarding the protection of the rights of the organizer of a performance and determining the term for the protection of rights to performances recorded on a phonogram.

Keywords: rights of the performer, moral rights, rights to use, communication to the public, the right of the performer to demand payment of remuneration, the validity period of the rights to use